

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון כ"א תשרי תש"פ | דף היומי בבלי: מעילה לג.

דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תל"ח עד תחילת סימן תל"ט.

מוסר: שמירת הלשון - שער התבונה פרק ה' 'הא למה זה' עד סוף פרק ה'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער התשובה פרק ה' עד פרק ו'.

להיכן נעלם גיסו של רבי יעקב גלינסקי זצ"ל | האדמו"ר שערך 'הקפות' סביב דפי משניות על גזע עץ |
הקפיצה האדירה של הרבי מספינקא | "המחזה שראיתי בכיכר זוועהיל חולל אצלי מהפך" | 1743

יהלומים מגדולי ישראל

בשנים קדומות היו נושאים את מרן על כיסא או
על כתפיים לבית הכנסת. אחד השירים השגורים
ביותר בפיותיהם של הבחורים היה: 'זיהי בישורון
מלך בהתאסף ראשי עם, יחד תפארת בחורים'...

רשימות מנכדו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל על הנהגותיו ביום הושענא
רבה ושמח"ת ועל שמחת החג בביהכ"נ 'תפארת בחורים'

דין, סיום של כל תקופת הימים הנוראים, ומצד היותו "שמחת תורה" הוא יום שמחה שנקבע על סיום התורה. שני העניינים הללו אינם קשורים כלל זה בזה - שהרי על שמחת תורה כתוב שבעבר, כאשר היה נהוג לסיים את התורה אחת לשלוש שנים, היו קובעים את החג רק לאחר שלוש שנים, וכך יצא שהיו שנים שיום זה היה יום טוב של שמיני עצרת, שהוא יום דין, בלבד. ואמנם, בליל יום טוב שמחת תורה, היה אומר מרן א"ז לשליח הציבור, שבתחילת התפילה יגן במנגינה של ימים הנוראים, כדי להזכיר את מהות הדין שיש ביום זה.

אחד מזקני המשתתפים בשיעוריו, רבי חיים יוליוס, סיפר לי, כי בשנת כהונתו הראשונה של מרן א"ז, לאחר פטירת אביו הגאון האדיר רבי אברהם אלישיב זצוק"ל הרב מהומל, מייסד מפעל "תפארת בחורים", קרה אסון תוך כדי ההקפות: אחד האנשים דחף אדם אחר, אבנר שמו, במהלך הריקודים הסוערים, והלה קיבל מכה חזקה בראשו והתעלף. הוא פונה לבית החולים, ולאחר זמן מה הגיעה שמועה שהוא נפטר. אבל גדול נפל על בית הכנסת. שמחת הצעירים הופסקה מיד ואיכשהו המשיכו את מה

...בליל הושענא רבא היו סדריו של מרן א"ז מתנהלים כרגיל. באותו לילה הוא היה הולך לישון וקם לפנות בוקר, אם כי מעט יותר מוקדם מן השעה הרגילה, משום תפילת ותיקין. לאחר מכן לבש קיטל והלך לכותל, ומאוחר יותר ישב ללמוד בהתמדה גדולה. בהושענא רבא נהג לקבל קהל בסוכה במשך חצי שעה בלבד. בזמן זה היו מגיעים אליו אנשים חשובים ואלו שלא הספיקו להגיע בכל ימי החג. בסוף היום היה יושב להיפרד מן הסוכה. נהג לאכול עוגה כלשהי ולשתות כוס קפה, ולאחר מכן היה אומר את הנוסח הארוך של התפילה ליציאה מן הסוכה. הוא הקפיד מאד לעמוד ולהתפלל כעשר דקות בתוך הסוכה, הוא ביקש מאד שלא להכניס אף אחד בשעה זו, כדי שיוכל להיפרד מן הסוכה כראוי.

על מהותו של יום שמחת תורה אמר מרן א"ז, כי יש בו גם גדר של "יום דין", כפי שנוהגים לומר בשעת הוצאת ספר התורה ביום זה - "קדוש ונורא שמו" כבראש השנה וביום הכיפורים, אך מעיקרו הוא יום שמחה. הוא הוסיף כי ביום זה ישנם שני עניינים נפרדים זה מזה, הלא הם: "שמיני עצרת" ו"שמחת תורה". מצד היותו "שמיני עצרת", שהוא יום טוב מצד עצמו, יום זה הנו יום

בקול רם, אך ניתן היה לקרוא את המילים על שפתיו. השירים האהובים עליו במיוחד היו השירים על התורה, כמו 'תורת ה' תמימה'. במהלך כל ההקפות הורה לכולם לרקוד כרגיל ולא הניח לעמוד לידו, אלא שכאשר לקראת סוף ההקפות התקבצו האנשים סביבו והיו שרים לו 'מים', הוא לא מנע זאת. ארע פעם שמישהו התחיל לשיר 'יחי אדוננו מורנו ורבנו', והוא לא אישר להמשיך בכך. כששרו 'משה אמת' היה מתבונן סביב לראות את הקופצים. הוא הקפיד להראות שהוא מתייחס ושייך להקפות גם כאשר בפועל לא רקד, בהיותו דרוך וערני בכל משך אותו הזמן.

באחת השנים תוך כדי ריקודים היה צריך לצאת. הוא קם עם ספר התורה שהיה אז אצלו והחל ללכת, ולפתע נעמד לידי מבלי לומר מאומה. התקשיתי להבין מה רצונו, עד שלאחר כמה שניות אמר לי שאקח את הספר. אחד מבניו הסביר לי, שישנו מנהג בשם רבינו חיים מברסק, שהמחזיק ספר תורה לא יתן אותו לאחר, אלא כל הרוצה יבוא ויקח. זה היה המקור לכך שלא נתן לי את הספר, אלא עמד והמתין שאקח בעצמי.

היו שנים שהייתי רוקד בהקפות ומרוב מאמץ נספג בזעה, וכשיצאתי החוצה לאוויר הקר הירושלמי, הייתי מצטנן ונופל למשכב במשך שבוע שלם. באחת השנים באתי אליו וסיפרתי לו שבכל שנה אני נהיה חולה אחרי שמחת תורה... אך הוא אמר לי: כל שנה אתה נהיה חולה - והשנה אתה תהיה בריא. באותה שנה היה בחוץ קור חורפי ואפילו גשם החל לרדת. תהיתי איך אצא החוצה בקור כזה, אך כשהבחין בי הורה לי לשבת ולהתייבש מעט בפנים, ולאחר שתי דקות אמר לי: 'זהו מספיק, כעת אתה יכול לקום'. מאז - לא חליתי אף פעם בתקופת השנה הזו!

במהלך השנים החלו להצטרף צעירים למנין, וההקפות החלו להתארך. במקום הקפה של חמש עד עשר דקות, היה ציבור רוקד במשך עשרים דקות ואפילו חצי שעה. מרן א"ז מעולם לא הרשה לקצר את ההקפות, על אף חולשתו הרבה. גם כאשר היו שואלים אותו אם העניין מפריע לו, היה אומר: "לא, תמשיכו כך". בשנה האחרונה לחייו הלך הביתה באמצע, אך עד לשנה זו לא ניאות להפסיק אף הקפה בגלל חולשתו.

(קובץ גיליונות מתוך כתבי הגרי"ש)

שהיו חייבים לעשות מתוך אוירת נכאים. לא חלף זמן רב והאבל התחלף בתדהמה עצומה - אבנר, ה'מת', הופיע במקום, והסברו בפיו: "שכבתי, ופתאום הגיע אביו של הרב, בעט בי ואמר 'מדוע אתה מפריע לבני בשמחה הראשונה שלו? קום ולך בחזרה'... קמתי אפוא, וחזרתי לבית הכנסת..." "כשניסיתי לוודא את אמיתות הסיפור וחקרתי אודות מקורותיו, אמרה לי הרבנית בת שבע ע"ה שאף לה זכור מעשה זה.

בשמחת תורה היתה ניכרת שמחתו גם כלפי חוץ. עם התקדש ליל שמחת תורה היו מגיעים מתפללי בית הכנסת חברי 'תפארת בחורים', גם הוותיקים שבהם, וכולם היו יושבים ושרים סביב השולחן בביתו, עד תפילת ערבית. ...לאחר מכן הלכו לבית הכנסת בשירה ובריקודים, וסיפרו שבשנים קדומות היו נושאים את מרן על כיסא או על כתפיים אל בית הכנסת. אחד השירים השגורים ביותר בפיותיהם של אותם בחורים היה 'ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד תפארת בחורים'... כמו כן היו שרים ניגונים של ראש השנה וניגונים של יום טוב.

לאחר שהגיעו כולם לבית הכנסת התפללו ערבית בניגון של ימים נוראים ואח"כ התחילו בהקפות. את 'אתה הראית' היו נוהגים למכור בבית הכנסת לכל המרבה במחיר, והקונים היו מכבדים את מרן א"ז בכך. הוא היה אומר את הפסוקים בנעימה מיוחדת וסוחף את כולם אחריו. לאחר מכן היה קובע מי יקבל הקפה ראשונה והקפה שניה. גם בשאר הכיבודים היה מעורב, כשהגבאים מסתייעים בו בחלוקה, והוא מציין גם את סדר הקדימה בין האנשים. עד גיל תשעים היה רוקד בכל ההקפות. לעתים היה נוהג לקחת בידו ספר תורה קטן ולרקוד אתו, ולפעמים היה הולך עם כולם בלי שום ספר. ההקפות בבית הכנסת היו בין חמש לעשר דקות כל הקפה, ובמשך כל הזמן שבו היה ספר התורה מחוץ לארון הקודש, היה מקפיד שלא לשבת, כשהאופן היחיד שבו התיר לעצמו לשבת היה כשהחזיק בעצמו ספר תורה.

בין ההקפות היה מתיישב ואומר את כל הפסוקים והבקשות - ככל הנראה של החיד"א - בשעת ההקפות היה כל הזמן רוקד ומרקיד אחרים. שמחתו הגדולה היתה ניכרת גם כלפי חוץ. כשהציבור שר, היה גם הוא שר ביחד עם כולם. הוא לא עשה זאת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הוא ביקש שיעמידוהו על רגליו כשהוא נשען על גזע עץ סמוך, שלף מכיסו דפים אחדים של משניות שהיו מוסתרים אצלו, הניחם על גזע העץ למען ישמש מעין 'בימה', וסב סביבו שבע הקפות...

לקט מרתק של עובדות מגדולי ישראל על ההקפות בשמחת תורה

דפי משניות במקום ספר תורה, וגזע עץ במקום 'בימה'
 כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק בעל 'שפע חיים' מצאנו זצוק"ל, בעיצומם של ימי הזעם הנורא והסתר פנים, ימי מלחמת העולם השנייה, אזי ביום שמחת תורה לעת ערב, אחרי שגופו ניתן למכים ולחיו למורטים, ואחרי שהוכה מכות נמרצות ונוראות וכל גופו שתת דם וסבל ייסורים נוראים עד שבדרך הטבע אין ביכולת האדם לעמוד על רגליו במצב זה - ביקש מסובביו שיעמידוהו על רגליו, כשהוא נשען על גזע עץ שהיה סמוך לו, ושלף מכיס בגדו דפים אחדים של משניות שלקח עמו בהצנע לכת והסתירם בסתר כנפיו, והניחם על גזע העץ למען ישמש מעין 'בימה' שעליה ספר תורה, וסב סביבותיו שבע הקפות במסירות נפש, כדי לקיים את מנהג ישראל קדושים להקיף שבע הקפות ביום שמחת תורה. (הגה"צ רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל גאב"ד קהל חוג חתם סופר ב"ב, 'רשומים בשמך' ח"א עמ' תצח)

מדוע עצר האדמו"ר מתולדות אהרן זצ"ל באמצע הריקודים?
 פעם בעת ההקפה השישית בהקפות במוצאי יו"ט אצלו רבנו כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות אהרן זצוק"ל, כשהאריך בזה כדרכו בקודש לרקוד עם הספר תורה תוך העיגול, והנה תוך כדי הריקודים עצר פתאום על מקומו, הגם שהיה דרכו להפסיק כמה פעמים באמצע הריקודים, אבל הפעם נמשך הדבר יותר מן הרגיל, במשך יותר מעשרה מינוטין, ועמד כך מעוטף בטלית והספר תורה בידו ונשתהה זמן רב דבוק במחשבותיו ולא המשיך בריקודים. עד שלפתע פתאום יצא כגיבור רץ כצבי לרקוד בעוז ותעצומות. למחרת גילה לאחד ממקורביו את סיבת הדבר אשר קרהו אמש בעת מעמד ההקפות, וסיפר שבהיות שהוא סובל על כאבי מעיים, ומרוב הריקודים נתעוררו לו הכאבים והמחושים מאד באופן שלא היה באפשרותו להמשיך בריקודים בשום אופן מגודל הייסורים שתקפוהו, וכבר חשב להפסיק לגמרי בריקוד ההקפות ולקרוא אצלו רופא וליטול תרופות הרגעה, כי היו ייסוריו נוראים ביותר.

אמנם מיד ניחם ממחשבותיו והתבונן וצייר לעצמו איך ייפול הדבר, באם אפסיק ואכנס לחדרי והגבאים יבילו לכאן רופא אשר יטפל בי בתרופות שונות, או שמא ח"ו אצטרך ליכנס לבית הרפואה ולהישאר שם במשך זמן עד יעבור זעם, והתבוננתי

נפקד בבן זכר ע"י שביזה עצמו בריקודים משונים לכבוד התורה
 רבנו מרן בעל 'ישמח ישראל' מאלכסנדר זי"ע ראה פעם איש אחד ששמח מאד בשמחת תורה ועשה תנועות משונות בריקודתו לכבוד התורה, עד שהיה נראה כאחד שיצא ח"ו מדעתו. והאיש הלז היה חשוך בנים ל"ע. אמר רבנו: מיכל בת שאול, מחמת ששחקה על דוד המלך שביזה עצמו לכבוד התורה קיבלה עונשה שלא היה לה ולד עד יום מותה, ומכיוון שמידה טובה מרובה, ממילא מי שמבזה עצמו לכבוד התורה ראוי שיהיה לו ישועה ויזכה לבנים. ונתקיימו דברי רבנו ובאותה שנה נפקד האיש בבן זכר. ('תולדות ישמח ישראל' ח"ב עמ' תקכד).

ריקודו המיוחד של בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע
 בריקוד שאחרי הקפה השישית היה הרה"ק בעל 'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע מאריך יותר מכל שאר ההקפות. וידעו אנשי מעלה לספר, שראו אצלו בכל פעם בהקפה השישית שהיה רוקד בתמונת שם שד"י, שמקודם הלך בריקדה באורך בית המדרש לצד דרום, כנ"ל באלכסון לצד ימין, ואח"כ באלכסון בריקדה לצד שמאל, ואח"כ באמצע בתוך העיגול, ובזה נגמר השי"ן. אח"כ היה רוקד לאורך דרום במזרח ולמערב ונתרחב עי"ז העיגול שהיו רוקדים אנ"ש מסביבו בשני צדדי ביהמ"ד, היינו כמו מזרחית דרומית, ובזה נגמר הדל"ת. ובחזרה היה רוקד בדרך הילוכו רק חצי העיגול באורך דרום, שיהיה כתמונת יו"ד. וככה בכל ריקדה וריקדה ידעו אנשי מעלה שהיה בכונה ובדיק. (הגאון רבי יחיאל מיכל גאלד זצ"ל, 'דרכי חיים ושלום' הערה סי' תשצח).

קפיצה על-טבעית מאמצע בית המדרש עד לארון הקודש
 בשמחת תורה היה רבנו הק' בעל 'חקל יצחק' זי"ע רוקד עד כלות הנפש וקופץ בכל הקפה קפיצה אחת מאמצע בית מדרשו הגדול עד לארון הקודש. אחד מחשובי החסידים תיאר זאת באומרו: ראיתיו אינספור פעמים, ועדיין אני עומד ומתמה האומנם עיניי ראו ולא זר, ואולי אני הוזה בהקיץ, האומנם היה זה, האומנם זכיתי להכיר פני מלאך השם צבאות. ('דרכי יעקב יוסף' גיליון יד עמ' ז').

ואכן עמדתי ושפכתי שיח בתפילות ותחנונים להשי"ת שירפאני ויחזקני, והשי"ת קיבל את תפילתי ובקשתי. הרגשתי תיכף הטבה גדולה כאשר השתפר הדבר לטובה, ומיד יכולתי להמשיך את ההקפות בלא שהיה לי שום מחוש וכאב. (דברות קודש תו"א גיליון תקכט עמ' ח).

(מתוך מאמרו של הרב יוסף מאיר, 'המבשר תורני' ערש"ת תשע"ד)

- הלא כל התרופות אינם מועילות כלל בלי רצונו והשגחתו יתברך, כי הוא סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות, וכל הרופאים והתרופות הם רק סיבות שהשתלשלו מאת מסבב כל הסיבות שהלביש את הרפואה כך. ואם כן מה לי ולכל השתלשלות כל אלו הסיבות, הבה ואפנה עצמי ישר למקור הראשון, היינו השי"ת בעצמו, ואתחנן בפניו שיחיש רפואתי.

עניינא דיומא - הושענא רבה ושמחת תורה

באיזה אופן יהיה מותר לישון או לאכול בסוכה בשמיני עצרת? והאם חייבים לעמוד בעת ההקפות?

הלכות ומנהגים להושענא רבה ושמחת תורה

ויוצאים בהליכה לאחור (כף החיים שם, ח). והמעוניינים לאכול או לישון בסוכה בשמיני עצרת-שמחת תורה, יסירו במקום אחד בסך ד' על ד' טפחים (32 על 32 ס"מ), ואמר לי הגרי"ש אלישיב זצ"ל שלדעתו די להניח בסוכה קדירה גדולה במקום בולט שע"י זה ניכר שאין האכילה או השינה למצווה.

סגולת עלי הערבות: כתב בספר מנורת המאור (פרק ז נר ג, ד): "שמעתי שיש בערבה של הושע"ר סגולת שמירה למתכוון בה, בסכנת דרכים, כפי כושר מעשיו וטוב כוונתו" על כן, יש הנושאים ברכבם מעלי הערבה. וכן כתב הגר"ח פלאגי זיע"א בספר מועד לכל חי: "יש בערבות סגולה להינצל מליסטים, וישא אצלו או במעילו מהערבות, או יניחם בביתו, במקום שידוע לו בבירור היכן מונחות, ובשעת סכנה, יחשוב בהן, וינצל מכל רע"

שמיני עצרת - שמחת תורה

יש להכין נר נשמה לעילוי נשמות הנפטרים, ר"ל שבשמיני עצרת מזכירים נשמות. מי שלא הספיק להדליק לפני כניסת החג, יעביר אש וידליקוהו קרוב למקום האכילה, ואם נזכרו רק ביום ידליקוהו בבית הכנסת, שאין מעבירים אש להדלקה ביום טוב, אלא לצורך מאור חימום או בישול.

בנות אשכנז והנוהגות כבן איש חי מברכות 'שהחיינו' בהדלקת הנר ובנות ספרד עפ"י דעת הגר"ע יוסף זצ"ל עדיף שתצאנה בברכת 'שהחיינו' שבקידוש.

בנוסף תפילת שמיני עצרת, וכן בקידוש אומרים: "ותיתן לנו את יום שמיני חג עצרת הזה". הטועה ואמר "את חג הסוכות" - נחלקו הדעות אם יצא, וטוב שישמע הקידוש שנית מאחר. הטועה ואמר כבר בלילה "משיב הרוח ומוריד הגשם" - אינו חוזר.

ריקוד עם ספר תורה פסול: ספר פסול דינו בשבת ויום טוב כמוקצה מחמת חסרון כיס, שהרי אסור לקרוא מתוכו, והוא

הרב יצחק יעקב פוקס שליט"א

הושענא רבה

נוהגים להיות ערים בליל הושע"ר מפני שהוא ליל גמר החתימה (משנ"ב תרסד, א פע"ח שער כ"ט ושער הכוונות דף קב). יש נוהגים לקרוא ספר דברים - משנה תורה, ויש הקוראים אותו בציבור מתוך ספר תורה בלא הברכות, ובמנהגי האדר"ת זצ"ל עמ' קלט "ליל הושע"ר קראתי משנה תורה בהסוכה שלי, בס"ת שלי וכו' ולהשערתי קבעו זאת רבותינו הראשונים ז"ל לזכר מצות הקהל, שקרא המלך משנה תורה בבית המקדש בחג הסוכות". נשים רשאיות לומר התיקון, שיש בו חותם הדין, "וגם נשי בעי חיי" (בן איש חי ובשו"ת רב פעלים).

קריאת תהלים

הנוהגים לגמור תהלים בהושענא רבה, יש המתחילים אחר חצות הלילה: אף שמן הדין התירו לקוראם אף קודם חצות, מפני שהם ימי רחמים ורצון (שו"ת לבושי מרדכי או"ח קפו ושו"ת בצל החכמה ד, מד), והמקדימים נוהרים להתחיל עכ"פ רק אחרי זריחת אור הלבנה.

הפרידה מהסוכה

סיימו לאכול בסוכה ביום הושע"ר, מכל מקום אין לסתרה, שכל היום עומדת לאכילה ולשינה (שו"ע תרסו, א) לאחר הגעת זמן מנחה קטנה - (י), מוציאים הכלים והשולחן וכו' שצריכים ליום טוב בבית מן הסוכה (שו"ע שם פמ"ג וכף החיים, ב) ולעת ערב נפרדים מהסוכה בטעימה בה, בשיבה, ולאחר מכן אומרים את ה"הי רצון וכו'" הנדפס בסידורים (רמ"א תרסז, א). ומנהג חסידים ואנשי מעשה בטרם יוצאים מהסוכה מנשקים לה,

הגרש"ז אויערבך זצ"ל אמר פעם בשמח"ת, במתק לשונו: "אלו פנים יהיו לדבר, שכל זקני התלמידי חכמים יהיו מחוץ לביהכ"ס, ורק הצעירים ירקדו עם התורה... על כן, חובה ללמד זכות בדבר". אכן, כל שכוחו ברגליו, לא יישב, אלא ייצא מחוץ לבית הכנסת, כדי לנוח בישיבה.

הערה: בשמחת תורה בעת הריקודים והשמחה לכבודה של תורה, יש להקפיד על כל גדרי הצניעות, ועל קיומה של מחיצה כדין בין עזרת גברים לבין עזרת הנשים - שזהו כבודה וזו שמחתה של תורתנו הקדושה.

תפילת גשם: בתפילת מוסף, למנהג אשכנז לפני תפילת לחש אומרים "תפילת גשם" ולאחר הכרזת הש"ץ מתפללים לחש בהזכרת "משיב הרוח ומוריד הגשם". מנהג נוסח ספרד לומר "תפילת גשם" בחזרת הש"ץ. המתפללים ביחידות, לא יקדימו ביום זה תפילת מוסף לפני הזמן שמתפללים מוסף בבית הכנסת שבמקומם. ומכל מקום, היודע בוודאות שכבר הכריזו בבית הכנסת, אף שלא שמע בעצמו - מזכיר. ואם אינו יודע, לא יזכיר גשם אלא בתפילת מנחה. שאלת הגשמים בברכת 'ברך עלינו' וכו' - אינה אלא מיום ז' במר חשון.

שעון חורף: במוצאי שבת בראשית אור לט' חשון מחזירים את מחוגי השעון לשעון חורף - חזור בשעה, כלומר, בשעה 24:00 תהיה השעה 23:00.

בברכת מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון, וחורף בבריאות ובשמחה, ובשפע של גשמי ברכה

ניתן לקבל את הדפים ישירות למייל על פי בקשה, בכתובת y0548483398@gmail.com

עומד לתיקון, מכל מקום, בשמחת תורה נהגו להקיף גם בספרי תורה פסולים, ואין חשש בדבר - דעת מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל בשלמי מועד עמ' קע"ד.

ישיבה בעת ההקפות: כתב המשנה ברורה קמ"ו, י"ז: ודע שבעת שנושאים הספר חייבים לעמוד, עד שייעלם הספר מעיניו או עד שיגיע למקומו, ואפילו סמיכה [הישענות] - אסורה, שסמיכה כשישיבה". כנלמד מהפסוק "ויעבור מלכם לפנים ויעמדו". מכל מקום, יש המלמדים זכות על היושבים מחמת עייפותם או חולשתם בעת ההקפות: א. חובת העמידה, מן הדין, בתחילת כל הקפה כשאומרים הפסוקים והפזמון, ובוודאי בעת הוצאת הספרים והחזרתם לארון, שאז נקרא ש"נושאים את הספר", אבל לאחר מכן, בפרט כשמתרכזים נושאי הספרים ורוקדים סביבם, הרי זה כאילו הספר "נמצא כעת במקומו" (ערוה"ש, הגרש"ז אויערבך זצ"ל בהליכות שלמה מועדים, ל"ב, ט והגר"ש דבליצקי שליט"א). ב. כשרוקדים אנשים סביב הספר והם צמודים זה לזה בפחות מג' טפחים, הרי שבלא ידיעתם, הם נחשבים כמחיצה החוצצת בין הספרים לבין היושבים וכאילו הספר ברשות אחרת, ואז בשעת הצורך והדחק, מחמת העייפות, יש להקל (הגר"י נויבירט זצ"ל בשש"כ). יש לציין, שבבית הכנסת "אהבת תורה" בירושלים ת"ו, בעת התקנת הספסלים לישיבה, הוסיפו, בעלות נוספת, בהשתתפות המתפללים, בכל ספסל, עוד קרש לאורך הספסל בין רגליו, כדי שיהיה לבוד, ומאחורי כל ספסל - כרשות אחרת, ויכולים המעוניינים לשבת לכתחילה, מאחורי הספסל הראשון, בשמחת תורה, וגם כל השנה כשעומד מאחוריהם המתפלל שמונה עשרה.

ואמנם, מרן החזון איש והגר"י קניבסקי זצ"ל, הקפידו שלא לשבת, אלא כשספר תורה היה בידיהם (אורחות רבנו ח"ב). ומרן

נגיל ונשמח בזאת התורה

"אני מספיק ללמוד דף, ושנים, ושלשה, ורבי זלמן אסטולין עדיין איננו... אני דואג, ככלות הכל זר הוא בעיר, ומדדה על קביו. אולי איבד את הדרך, מי יודע היכן אמצאהו?"

להיכן נעלם ה'עולה החדש' מרוסיה? ומה ניתן ללמוד מכך על השמחה שלנו בשמחת תורה?

עם. עיניו נצצו. חקר, וסיפרתי שיש ב'לדרמן' מנין ותיקין, ובעודם מתפללים מתארגן בירכתי בית הכנסת, ב'בית שני', ותוך כדי מתחילים להתפלל למעלה, וכשהמנין הראשון מסתיים מתחיל מנין נוסף. לא שבע מלשמוע.

התפלה הסתיימה ופניתי לחזור לביתי, ביקש רשות להשאר עוד קצת, לחוות, הוא כבר יגיע, יודע את הדרך. טוב, בינתיים אקדש ואלמד מעט. וברוך השם 'תורתם מתברכת': אני מספיק ללמוד דף, ושנים, ושלשה, ורבי זלמן איננו. אני דואג, ככלות הכל

סיפר הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: גיסי, רבי זלמן אסטולין, שבע מרורים משך שנים ארוכות בסביר הקפואה, תרתי משמע. קור עז וכפור רוחני נורא. בכל כחו שמר על יהדותו, סבל רב סבל על שמירת המצוות, אבל יחיד היה, בודד. בלא מנין בחול ובשבת, במועד ובחג, בראש השנה וביום הכפורים! עזר ה', ונחלץ מעמק הבכא, הגיע אלינו מדדה על קביו. כמה שמח להיות בין יהודים, לראות סביבו שומרי תורה ומצוות! בשבת בבוקר הלכתי עמו לתפילה. אח, תפילה במנין, ברוב

"אמן יהא שמיה רבה", אינם מלה אחת של תלמוד תורה!
לא בכדי תקנו חז"ל לשמוח בשמחת תורה, בסיום קריאת
חמשה חומשי תורה. אני נתקל בבני ישיבה קודרים ומיואשים.
מדוע, כי אינם מבינים את שעורו של ראש הישיבה, אינם
יודעים את הסוגיא על בוריה, מביטים הם בקנאה על המוכשרים
והמצליחים והמשננים והמחדשים.

איי, כעכברים הרובצים על דינרי הזהב - היש לכם מושג
בערכה של מלה בתורה! נתחיל מ"בראשית": כמה יהודים בעולם
יודעים לקרא באותיות רש"י! כמה יהודים בעולם יודעים מה
כתוב בחומש! כמה יהודים בעולם קוראים מדי שנה בשנה חמשה
חומשי תורה, שנים מקרא ואחד תרגום, ושומעים קריאתם בבית
הכנסת בצבור - וכמה פתחו גמרא, יודעים הם מה היא "בבא
מציעא", ראו צורתה של שמועה!

תיקנו לנו לרקוד - על סיום חמשה חמשי תורה! כל השאר,
כל דרגה ודרגה, עולם מלא, תוספת אורה - אבל שלא נהיה כפויי
טובה! שנאמר קודם כל "אשרינו מה טוב חלקנו מה נעים גורלנו
ומה יפה ירושתנו, שאנו מעריבים ומשכימים בבתי כנסיות ובבתי
מדרשות ואומרים פעמים באהבה שמע ישראל ה' אלקינו ה'
אחד" - קודם כל וראשית לכל, להודות על כך! להודות שאיננו
בסביר הקפואה. אחים רבים כל כך קפאו שם למות, ואנו,
בחסדי שמים, גם "אמן", וגם "אמן יהא שמיה רבה", וגם "מלה
של תלמוד תורה" - "נגיל ונשמח בזאת התורה, כי היא לנו עוז
ואורה" - ושלב אחר שלב, נעלה מעלה מעלה!

('והגדת', הובא ב'אגודת')
(הובא ב'אגודת')

זר הוא בעיר, ומדדה על קביו. אולי איבד את הדרך, מי יודע היכן
אמצאהו.

קודם כל, נלך לבית הכנסת. נחקור, אולי ראו לאן הלך. ראו,
ודאי. הוא למעלה, בקומה העליונה. עליתי, והנה הוא לפני. מסמן
לי בידו שאמתין, עוד מעט. מה יש, מה קרה. המתנתי לצדו עשרים
דקות. רק אז קם וחפן את קביו.

מה מעשיך כאן? שאלתי. אמר: "אתם כעכבר השוכב על ערמת
דינרים. רואה בהם מזון שאינו נוח. אינו מבין איזה אוצר תחתיו!"
כבר שעה ארוכה - הוא מספר לי! - שעה ארוכה שהוא מדלג על
קביו ממנין למנין. לענות עוד אמן, עוד אמן יהא שמיה רבה, עוד
קדושה. אילו אוצרות! מוכן הוא לשהות כאן עוד ועוד! שנים היה
מנותק, מורעב, וכעת כזה שפע, בכזה גודש, איך אפשר להתנתק!
ונזכרתי במה שהיה רבי אליה לופיאן זצ"ל אומר בשם הסבא
מקלם זצ"ל: העולם הזה נברא עבור תכלית מרכזית אחת ויחידה,
כאמרם: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא בראו אלא
לכבודו, שנאמר (ישעיהו מג, ז): "כל הנקרא בשמי ולכבודי
בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו" (סוף אבות). והיינו, שיכירוהו
[דישתמודעון ליה" (רעיא מהימנא, בא)] בני האדם: "ברוך הוא
אלקינו שבראנו לכבודו!"

לפיכך, אמר, כדאי היה לברוא את העולם כלו, ולהחזיקו
ולהחיותו ששת אלפים שנה, כדי שבמהלך כל ימות עולם יהיה
ולו אדם אחד, שפעם אחת בחיים יאמר: "ברוך הוא וברוך שמו"
- כבר התקיימה מטרת בריאת העולם. הופק ממנו כבוד שמים!
והוסיף: ואלף "ברוך הוא וברוך שמו", אינם "אמן" אחת! ואלף
אמנים, אינם שקולים ל"אמן יהא שמיה רבה" אחד! וסיים: ואלף

נשים במאי זכרון

**בוקר אחד בשעה 9:00 חלפנו ליד כיכר זוועהיל.
בדיוק בזמן שהתחילו להגיע כל האוטובוסים
המביאים את האברכים לישיבת מיר. התנועה
נעצרה מנחיל אנושי אדיר שהציף את הכביש...**

"המפגש הישיר הזה עם האנשים שמחזיקים את העולם, היה רגע המהפך" - סיפור אישי מרגש

אך הבת כמו קראה את מחשבותיה ופתחה מעצמה בסיפור:
בוקר אחד בשעה תשע, נסעתי עם אמי, ובמהלך הנסיעה חלפנו
ברחוב שמואל הנביא ליד כיכר זוועהיל, בדיוק באותה שעה
התחילו להגיע בזה אחר זה שיירת האוטובוסים המפורסמת, בהם
מגיעים בכל בוקר האברכים היקרים אל לימודיהם בישיבת מיר.
התנועה נעצרה מנחיל אנושי אדיר שהציף את הכביש...
רכבנו עמד בקו הראשון, צמוד למעבר חציה, ישבתי ליד אמי
כמהופנטת, הבטתי בפניהם של האברכים שחולפים על פנינו,
ראיתי את החדווה ואת האושר הנסוך על פניהם, ראיתי אפילו

הדין-ודברים הבא ארע באחד מהסמינרים הפחות ידועים.
מורה הרצתה על עולם הישיבות, ובתוך דבריה הזכירה את ישיבת
'מיר'. קמה תלמידה ושאלה: האם זו הישיבה שקיימת היום
בשכונת בית ישראל? המחנכת השיבה בחיוב.
הבת התרגשה עד מאד, ואמרה: בזכות הישיבה הזאת
התהפכתי למה שאני היום. ניסתה המורה לחשוב, מה לתלמידה
הזאת ולישיבת מיר המעטייה? הלא מכירה היא את הבת שאין
בכל משפחתה אברך אחד לרפואה, כולם אנשים פשוטים
שעמלים לפרנסתם מבוקר ועד ליל.

היא כבר לא עוד אשה, היא כבר לא שורה אלמונית באגרון, היא 'מיוחסת' ביותר, היא קיבלה על עצמה אחריות אדירה להחזיק ולגדל תלמיד חכם בישראל. כמה נשים יש בעולם שזכו בזכיה הזאת...? ובעיקר כמה נשים זכו לעמוד בכך לאורך ימים ושנים...? כעת, בימים אלו כשכל יהודי מבין מה עומק המשפט, ומה נוראות דין שמים - משפטיך תהום רבה, מחפשים איזה ענין להתחזק, מעיינים איזו נקודה טעונה בדק-בית ותיקון, לא תמיד אשה יודעת לבחור את הכיוון הרצוי, אם עדיף חיזוק בתפילה או במצוות, הפרשת חלה או פרק שירה. דבר אחד אסור לשכוח, שעיך החיזוק צריך להיות בנוגע ללימוד התורה. על האשה מוטלת האחריות לדאוג לתנאים של הת"ח שלה, עליה לבדוק האם היא עושה את המירב האפשרי, לתת לבעלה את התנאים הסביבתיים שבביל שיוכל להוציא את כוחותיו, שם צריך להיות 'מרכז הכובד' של ההתבוננות ותיקוני התשובה.

וכמו בסיפור הנ"ל, הכל הוא 'ענין של החלטה'. כאשר אשה מעמידה מול העיניים את האמת הפשוטה הזאת, שאין בעולם ענין חשוב כהגברת לימוד התורה בעולם, בקל תמצא עוז להיכנס לפנים ממחיצתה, לעלות לגובה אחר במושגי הסיוע והעזרה לבעלה, שימצא עוד זמנים לעסוק בתורה כאשר עם לבבו, ובכך להגדיל שכרם.

(מאמרי עינינו גל יוהכ"פ תשע"ט, גיליון מיוחד לנשות עמלי תורה; בתוך 'אוסף גיליונות' מבית 'צוף הוצאה לאור')

שני אברכים בעלי מרץ שכבר שקועים בשיחה תלמודית, אגודלם מתנופפת באויר, והם עוברים את הכביש בלא לראות דבר... הזרם הזה הלך וגבר, ספרתי כשלושים אוטובוסים שעוצרים ומריקים, עוצרים ומריקים, חלקם לא הצליחו אפילו למצוא חניה, פשוט פותחים דלתות ושופכים את התכולה היקרה שלהם - אברכים בני עליה - שכל שאיפתם בחיים להגיע במהירות אל ספסלי הלימודים.

אמי היקרה התבוננה בי, היא הטיבה להבין אל ליבי. לא יכולתי להסתיר את התפעלותי, הוקסמתי ממחזה ההוד הזה... אחרי כמה רגעים פנתה אלי ואמרה: רצונך בבעל כזה שיושב ועמל בתורה? האם באמת את רוצה לזכות בזכיה כזאת? א"כ עליך להחליט כאן עכשיו ברגע הזה שאת משתנה לחלוטין, עליך לקבל על עצמך חיים של עליה רוחנית שבביל שתוכלי להיות מתאימה לבעל כזה שהוא ספר תורה חי...!!

אכן, המפגש הישיר הזה עם האנשים שמחזיקים את העולם, היה הרגע של המהפך, שם החלטתי שאני עוזבת את השטויות שעד היום עניינו אותי, ובו ברגע התחלתי חיים חדשים, חיים של יר"ש וקיום מצוות, כשכולי תקווה לזכות בבא העת להקים את ביתי עם תלמיד חכם שיהיה גם הוא ממעמידי העולם.

סיפור זה נותן לנו את המבט הנכון על חיי תורה. כל אשה שזכתה לבעל שיושב והוגה בתורה, יש לה יחס אחר לגמרי.

שמחת תורה

"התקווה האחרונה שלי זה שמחת תורה! גם אם העוצמות הרוחניות של הזמנים המיוחדים מר"ה ועד אחרי סוכות לא גרמו למהפכה, עדיין יש סיכוי שהעוצמה האדירה של שמחת תורה תפעל..."

מה לחש הסבא מנובהרדוק באוזנו של הרב מפוניבז' בעיצומן של ההקפות

הנוראים לא שינו אותם - השמחה המאפיינת את חג הסוכות יכולה לשנות אותם.

"ואם גם זה לא עזר - התקווה האחרונה שלי זה שמחת תורה. שמחת תורה היא התחנה האחרונה אשר מכילה כח מיוחד במינו לחולל מהפיכה בלב האדם. גם אם כל העוצמות הרוחניות של הזמנים המיוחדים מר"ה ועד אחרי סוכות לא גרמו למהפיכה ולהתעוררות הנדרשת, עדיין קיים סיכוי שהעוצמה האדירה הגלומה בשמחת תורה תפעל מה שאף זמן אחר לא הצליח לפעול". (מראשית השנה)

הרב מפוניבז' זצ"ל סיפר, שבצעירותו התארח באחת השנים בישיבת נובהרדוק בשמחת תורה. בעיצומה של השמחה ותוך כדי מחול המרקדים לחש לו הסבא מנובהרדוק זצ"ל באזנו ואמר:

"דע לך, כי כאשר מגיע אלי בחור לישיבה לקראת אלול, אני מקווה שהאווירה של אלול תחולל בו את המהפיכה שתהפוך אותו לבן עליה. אם זה אכן קרה, מה טוב ומה נעים, ואם לאו, אני עדיין מקווה שר"ה ישפיע עליו. ואם גם זה לא משפיע, אני נותן סיכוי לעשי"ת ויוהכ"פ. ואם עדיין לא התחוללה בקרבו המהפיכה, הלא עדיין יש את חג הסוכות, שאצל סוג מסויים של אנשים שהימים

השכנה בתמימותה אמרה לאבי: "תן לי חמש לירות, ואני אסע לצדיק שלי בתל אביב ואבקש את ברכתו". היא נסעה, וכעבור מספר שעות חזרה ואמרה: "הצדיק אמר שאין לך מה לדאוג..."

ליומא דהילולא של הצדיק רבי משה יעקב הכהן רביקוב זצ"ל - 'הסנדלר הקדוש', שמחת תורה תשכ"ז

משפחתו ואב לילדים רכים. ולא זו בלבד, אלא אף נפסק לו פיצוי לקבל מנות יתר של סוכר תה ושאר מצרכי מזון אשר היה זכאי לקבל.

"בדקו ומצאו, כי השעה בה התהפך לב המפקחת היתה השעה המדויקת אשר בה השכנה הזכירה את הבעיה אצל ה'סנדלר'.

"הסיפור לא נגמר בזה. המקום סבל מפריצות, שהיו לגל גנבות גואה. הנזק והפחד היו עצומים, וכל בוקר היה אבא פותח את המסעדה ומגלה עוד פריצה מהערב, נזקים שהסבו לו עגמת נפש רבה וטרדות נפש עצומות. החלטתי שאני הולך לבקש את ברכת ה'סנדלר', אולם מכיוון שלא חשתי בטוב, העליתי בכתב את פרטי המעשה, את המכתב תפרתי בחוטים ושלחתי עם חבר, הלה נסע ל'סנדלר' והעביר את שליחותי ובקשתי.

"לאחר מכן שאלתי: נו, מה היה אצל ה'סנדלר'?. סיפר הלה, כי הצדיק בירך אותנו לישועה. שאלתי: האם הוא ראה את המכתב? - 'לא', הייתה התשובה.

"עברו מספר חודשים והזדמן לי לבוא בעצמי אל ה'סנדלר'. לפליאתי אני רואה כי המעטפה שלי עדיין סגורה עם התפירה, והוא משתמש בה כדף כתיבה מצידה האחורי. שאלתי: מה טיבו של מכתב זה אשר הינו כותב עליו? - והצדיק עונה לי בבטחה: 'הרי כבר הסתדר העניין אשר כתבת לי, הלא כן? אם כן מהן טענותיך?'

"הייתי המום, והבטתי על עצמי: כיצד ייתכן ו'הסנדלר' ידע מה שכתוב במכתב, למרות שהוא נשאר סגור בתפירה הרמטית, וכיצד קרא הוא את מחשבותיי וענה לי בדיוק מה שעלה בליבי אז?".

(גיליון 'פניני הצדיקים' שבת חוה"מ סוכות תש"פ)

סיפר יהודי אחד שבדידו הווי עובדא: "כשעלינו לארץ, היתה באותו זמן תקופת ה'צנע' בה אנשים קיבלו תלושים ובאמצעותם רכשו מזון. אבי רכש מסעדה לפרנסתו בשערי בית-הרפואה בלינסון (הקיוסק קיים עד היום). המסעדה סיפקה מזון לפועלים שעבדו בקרבת מקום.

"למחרת הגיעה מפקחת ממשרד המסחר והתעשייה ושואלת את אבי: 'מה מעשיך כאן במסעדה?' - 'מה פירוש מה מעשיי כאן? הרי קניתי את המקום', ותמה לפשר השאלה. אך המפקחת המשוכה: 'איך ייתכן שקניתי מקום השייך למשרד המסחר והתעשייה ולחברת סולל בונה?'. ומיד הוציאה צו סגירה למקום. "עיניו של אבי חשכו, שכן כל הכסף אשר חסך ירד לטמיון, והוא הגיע הביתה בעיניים דומעות מבכי. בעודו עומד מחוץ לפתח הבית הבחינה בו השכנה גב' חייקין, אשר הייתה בעלת פרדס. היא התעניינה לפשר הדבר, ואבי שטח בפניה את כל הסיפור, על החנות אשר רכש, ועל המפקחת ממשרד המסחר והתעשייה שסגרה לו את המקום.

"השכנה בתמימותה השיבה: 'תן לי חמש לירות, ואני אסע לצדיק שלי בתל אביב ואבקש את ברכתו, את העודף מהנסיעות אחזיר לך'. אבא נתן לה את מבוקשה, והיא מיד נסעה לצדיק. כעבור מספר שעות היא חזרה ואמרה שאין לו מה לדאוג, שכן כך אמר הצדיק.

"דברים אלו לא הרגיעו את אבי, שכן לא ידע מהיכן תגיע הישועה. אולם למחרת עם בוקר הגיעה המפקחת ממשרד המסחר והתעשייה ואמרה לאבא: 'כל הלילה אני מחפשת אותך להתנצל על עוגמת הנפש, אשר גרמתי לך' - ונקבה בשעה המדויקת שבה נזרקה במוחה המחשבה על מה שהיא עוללה לאב המפרנס את

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

בית בדוק מחמץ שגוי נכנס לתוכו עם חמץ - האם צריך לבדוקו שנית?

הבית הוא גוי.

אולם, אם ילד נכנס לאחד מחדרי הבית וחמץ בידו, צריך לשוב ולבדוק את החדר שהילד נכנס לתוכו, כיון שילד עלול להטמין את החמץ בחדר; אך אין צורך לבדוק חדרים אחרים בבית, למרות שהם פתוחים לחדר זה.

[שו"ע תלה, א, ומשנ"ב ז, ה ויא]

בית שנבדק מחמץ כדין, ולאחר הבדיקה נמצא בו חמץ - אין צורך לבדוקו שנית. וכמו כן, אם אדם מבוגר נכנס אל הבית כשחמץ בידו, ולא ידוע בוודאות שהוציא את החמץ מהבית, אין צורך לבדוק את הבית שנית, כיון שאדם מבוגר דרכו לאכול את החמץ, או להחזירו למקומו, ולא סביר שהניחו במקום נסתר בבית. ודין זה, הוא אף במקרה שהמבוגר שנכנס עם החמץ אל

בית בדוק שילד נכנס לתוכו עם חמץ ונמצאו פירורים על הרצפה - האם צריך לבדוקו שנית?

(למרות שחובה לעשות כן), והילד נכנס לחדר לאחר תחילת זמן איסור חמץ בערב פסח, וכל שכן בפסח עצמו, שאז כבר לא ניתן לבטלו, ואין לו תקנה אלא בביעור בפועל - צריך לשוב ולבדוק את החדר, כיון שבאופן זה חובת הבדיקה היא מדאורייתא, ולא ניתן להקל על סמך ההנחה הנ"ל.

[שו"ע תלה, א, ומשנ"ב ז ויא]

בהמשך לאמור: אם לאחר שהילד נכנס עם החמץ לחדר, נמצאו בחדר פירורי חמץ - הואיל ודרכו של ילד לאכול את החמץ שבידו, יש להניח שאלו הם פירורים שנותרו לאחר שאכל את החמץ, ואין צורך לבדוק את החדר שנית. ברם, אין להקל בכך אלא כאשר כבר 'ביטל' את כל החמץ שברשותו, שאז חובת הבדיקה היא רק מדרבנן, וניתן להקל על סמך ההנחה הנ"ל. אולם, אם לא ביטל את החמץ לפני פסח,

ילד הכניס חמץ לחדר ולאחר מכן אומר שהוציאו משם - האם ניתן לסמוך עליו?

הותיר את החמץ בחדר - הריהו נאמן על כך, ואין צורך לבדוק את החדר שנית; שהרי ילד בגיל כזה נאמן לומר אף שבדק את החדר כדין, ואם כי לכתחילה אין לסמוך על בדיקתו של ילד, בדיעבד אין צורך לבדוק את החדר שנית; וכל שכן שהילד נאמן לומר כי לא הותיר חמץ בחדר.

[משנ"ב תלה, ב רז; ביאורים ומוספים דרשו, 2; משנ"ב תלו, יח]

בהמשך לאמור: אף במקרה שלא ביטל את החמץ שברשותו, אם מצא בחדר את כל החמץ שהילד הכניס, דהיינו שמזהה כי מדובר בחמץ שהילד הכניס, ובמלוא הכמות שאותה הכניס הילד - בין אם מצא את החמץ בשלימותו, ובין אם מצאו כשהוא מפורר - אין צורך לבדוק את כל החדר. וכמו כן, אם מדובר בילד הגיע לגיל 'חינוך', והוא אומר שלא

* השוכר בית לפסח לאחר כניסת ליל י"ד בניסן, בשעה שהמשכיר היה עשוי להספיק לבדוקו - עליו לברר אם הבית נבדק; ואם אין באפשרותו לברר זאת, יבטל את החמץ, ודי בכך.
* השוכר בית לפסח, ובשעה ששכר את הבית אמר לו המשכיר שהבית בדוק מחמץ כדין, ולאחר מכן התברר שאין זה נכון - השכירות נותרת בעינה, ואין זה 'מקח טעות'. ובמקרה שבו השוכר נאלץ לשלם כסף עבור הבדיקה - נחלקו הפוסקים אם המשכיר צריך לשלם לשוכר את הוצאותיו, ולהלכה, אינו חייב לשלם, כיון שיש באפשרותו לטעון 'קים לי' כדעה שאינני צריך לשלם.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

אשה המבשלת ביום טוב ולוזהת שמן לצורך התבשיל - על פי מה נקבע 'תחומו' של התבשיל?

ואף אם מצרך זה מהווה מיעוט בתערובת התבשיל, אין הוא בטל ברוב, כיון ש'דבר שיש לו מתירין', דהיינו שאיסורו עתיד להיות מותר לאחר זמן - ובנדוננו, ממוצאי שבת ואילך - אינו בטל ברוב.
אך אם מדובר במצרך שאינו משמעותי להשלמת התבשיל, ואינו אלא תוספת בעלמא - תחומו של התבשיל נקבע על פי תחומה של בעלת התבשיל בלבד.

[שו"ע שצז, יא-יב, משנ"ב כח-כט, ושעה"צ כא; ביאורים ומוספים דרשו, 26-27]

השואל חפץ מחבירו לשבת, 'תחומו' של החפץ נקבע על פי תחומו של השואל, ולא על פי תחומו של המשאיל.
ואשה שבישלה ביום טוב, וגילתה כי חסר לה מצרך כלשהו להשלמת התבשיל, ולוזהת אותו משכנתה - הדין כך: אם מדובר במצרך המשמעותי להשלמת התבשיל, וכגון שמדובר בשמן המוסף לתבשיל שלא ניתן להכינו ללא שמן - 'תחומו' של התבשיל נקבע גם על פי תחומה של השכנה, דהיינו, שמותר לטלטלו רק לשטח הכלול בתחומן של שתיהן.

ההקפות אצל מרן ה"חזון איש"

כתבו הראשונים שכל הזהיר בשמחתה של תורה ביום זה בטוח הוא שלא תפסק התורה מזרעו.
(מהר"י אלגאזי שלמי חגיגה סימן יז)

הגרמ"י ליפקוביץ תיאר כיצד היתה נראית הקפה ראשונה בשמחת תורה אצל מרן ה"חזון איש": הריקוד היה בכל הכוחות ממש, וכשהיה מגיע עד לכלות הכוחות נגמרה ההקפה הראשונה והיו גוררים אותו לספסל.
(קול התורה להגרמ"י ל' עמ' עד)

נשתדל להרבות בשמחה של מצוה בתורה הקדושה ונשמח בזכות העצומה שנפלה בחלקנו בלימוד התורה

מה יעשה אדם הרואה יהודי מבוגר ומסתפק אם הוא כבר בן שבעים, האם עליו לקום מפניו מספק?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

שזורק ממחטות וכדו' על הרצפה, עובר על עשה זה. ולפי זה לכאורה, מי שרואה פסולת ומרימה מקיים מצוות מורא מקדש. ואם רואה פסולת ואינו מרימה, כתב הגר"ח קנייבסקי שגם זה שייך קצת לעשה של מורא מקדש.

עשה נוסף עשוי מספר לשון הרע לעבור: אם הוא מספר על זקן, ואפילו עם הארץ, ומגנהו בפניו, עובר על 'והדרת פני זקן'. ומהו גיל 'זקן' לעניין חיוב 'והדרת' - ב'ביאורים ומוספים' מובא בשם הפוסקים שזקן היינו מבן שבעים [ויש דעות שכבר מגיל ששים]. גם המדבר לשון הרע על תלמיד חכם ואפילו אינו זקן, ומגנהו בפניו, עובר על עשה זה, מלבד העוון החמור של ביזוי תלמידי חכמים [וראה בביאורים ומוספים שיטות הפוסקים לגבי הגדר ההלכתי של 'תלמיד חכם' לגבי חיוב קימה].

ב'ביאורים ומוספים' מובא נידון מעניין ומצוי מאוד בענין חיוב קימה בפני זקן: מה יעשה אדם הרואה יהודי מבוגר ומסתפק אם הוא כבר בן שבעים, האם עליו להחמיר מספק? בשו"ת שלמת חיים כתב, וכן דעת הגרי"ש אלישיב והגר"ש ואזנר, שיש להחמיר בזה [הגר"ש ואזנר כתב שזאת רק כאשר מסתפק לגבי גיל שבעים, אולם המחמיר כהדעות שזקן הוא כבר מגיל ששים, אינו צריך להחמיר מספק]. אמנם הגר"א גניחובסקי הביא בשם החזו"א שאין צריך להחמיר מספק, משום שרוב אינם זקנים, וכן הולכים אחר חזקה דמעיקרא. וכן כתב הגרא"ל שטיינמן בשם החזו"א לגבי ספק תלמיד חכם, שאין צריך להחמיר לקום מפניו מספק, משום שרוב אינם תלמידי חכמים. וכן כתב הגר"ח קנייבסקי.

בסעיפים הנלמדים היום בסדר הלימוד היומי ב'חפץ חיים' אנו למדים על עשין נוספים שלפעמים עשוי המספר לשון הרע לעבור עליהם:

המדבר לשון הרע ורכילות בבית המדרש או בבית הכנסת - עובר גם בעשה של 'ומקדשי תיראו'. גם ללומדי תורה בקביעות בבית המדרש לא הותר אלא לאכול ולשתות שם [ובזמננו נהגו להקל קצת גם לדבר דברי חול הנצרכים להם, ומובא ב'ביאורים ומוספים' שטעם ההיתר הוא כדי שלא יבטלו מלימודם, וכמו שהתירו אכילה ושתיה], אבל שחוק והיתול ושיחה בטילה לא הותרו. ואם כן - כותב ה'חפץ חיים' - על אחת כמה וכמה דיבורי לשון הרע ורכילות, שבזה מראה בעצמו שאינו מאמין שהקב"ה ישרה שכנתו בבית הזה, ולכך הוא מעז פניו אפילו בבית המלך לדבר שלא כרצון המלך.

בהגה"ה מוסיף ה'חפץ חיים', שהדבר חמור שבעתיים כאשר הדברים נעשים על ידי אנשים חשובים שעומדים במזרח בית הכנסת, שיש בזה חילול ה' ברבים וחמור יותר מסתם חילול ה'. על חומרת חילול ה' שיכול להיגרם מהתנהגותו של אדם חשוב, מובא ב'ביאורים ומוספים' מה שסיפר בנו של ה'חפץ חיים', ר' לייב, שבזקנותו של אביו סמוך להסתלקותו, אף שהיה לו קשה ללמוד מחמת חולשתו, היה מבקש שיניחו חומש פתוח לפניו כדי שלא ייגרם חילול ה' אם ייכנס אדם אצלו וימצאנו יושב בטל. בעניין העשה של 'ומקדשי תיראו', מובאת ב'ביאורים ומוספים' דעת הגרי"ש אלישיב שמי שלא נוהר בניקיון בית המדרש, כגון

חוויה רוחנית יומית

מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק. עם סיפורים, רעיונות, וזארות ועוד... בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.